

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen ja Ranskan välillä turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn yleisen turvallisuus-sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Ranskan välisen yleisen turvallisuussopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa salassa pidettävän tiedon liikkuvuus ja suojaaminen Suomen ja Ranskan välillä muun muassa puolustusasioissa ja teknologisessa yhteistyössä. Kysymys on arkaluonteisista tietoineistoista, jotka lähettävässä sopimusval-

tiossa on erikseen luokiteltu korkean tietoturvallisuuden tason toteuttamista edellyttäväksi.

Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun jälkimmäinen ilmoitus siitä, että sopimuksen voimaansaattamiseksi tarvittavat kansalliset toimenpiteet on saatettu loppuun, on otettu vastaan. Sopimuksen voimaansattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto.....	3
2. Nykyinen tilanne.....	3
2.1. Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista.....	3
Lain yleinen soveltamisala.....	3
Lain suhde julkisuuslainsäädäntöön.....	4
Lain soveltaminen elinkeinonharjoittajiin.....	4
Lain täytäntöönpanoviranomaiset.....	4
Tietojen salassapito ja käytön sääntely.....	5
Turvallisuusluokittelu ja - toimenpiteet.....	5
Henkilöturvallisuus.....	6
Yhteisöturvallisuus selvitys.....	6
2.2. Turvallisuus selvityksiä koskeva lainsäädäntö.....	7
3. Esityksen tavoitteet.....	7
4. Esityksen vaikutukset.....	7
4.1. Vaikutukset kansalaisiin.....	7
4.2. Vaikutukset elinkeinoelämään.....	8
4.3. Taloudelliset vaikutukset.....	8
4.4. Vaikutukset hallintoon.....	8
5. Asian valmistelu.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön.....	9
2. Lakiehdotuksen perustelut.....	13
3. Voimaantulo.....	14
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus sekä käsittelyjärjestys.....	14
4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	14
4.2. Käsittelyjärjestys.....	15
LAKIEHDOTUS	16
Ranskan kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn yleisen turvallisuussopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	16
SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA RANSKAN TASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ TURVALLISUUSLUOKITELLUN TIEDON VAIHTAMISESTA JA VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA TEHTY YLEINEN TURVALLISUUSSOPIMUS	17

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Kesällä 2004 saatettiin voimaan Euroopan avaruusjärjestöä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten ja Euroopan avaruusjärjestön välinen sopimus turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta ja vaihdosta (SopS 94/2004; jäljempänä ESA:n tietoturvaluusopimus). Kuten sopimuksen voimaan saatamista koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 66/2004 vp) todettiin, kansainvälinen yhteistyö laajenee ja syvenee useilla eri aloilla, kuten poliisitoiminnassa, ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä teknologian kehittämisessä. Yhteistyön syveneminen laajentaa arkaluonteisena pidetyn tiedon vaihtoa.

Kansainvälisen yhteistyön puitteissa ei ole kyetty luomaan laaja-alaisia tietoturvaluusjärjestelyjä, minkä vuoksi kahdenkeskisten sopimusten tarve on tullut ilmeiseksi. Samanaikaisesti ESA:n turvallisuussopimuksen kanssa hyväksyttiin Suomen ja Saksan välinen turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskeva sopimus, joka tuli voimaan 16.7.2004 (SopS 97/2004). Sopimus oli kiireellinen erityisesti eurooppalaisen avaruusyhteistyön vuoksi. Suomen ja Ranskan välisellä turvallisuussopimuksella on vastaavasti merkitystä maiden välisen yhteistyön tiivistäessä eri sektoreilla.

Valtioiden välisen yhteistoiminnan lisäksi kansainvälisillä tietoturvaluusvelvoitteilla on merkitystä suomalaiselle elinkeinotoiminnalle. Näin on etenkin silloin, kun kysymys on sellaisesta viranomaisen hankinnasta, jossa salassa pidettäviä tietoja on annettava yritykselle tarjouksen tekemistä ja sopimuksen toteuttamista varten. Tällaisia ovat perinteisesti olleet puolustusalan hankinnat.

Tietoturvaluusudella tarkoitetaan yleensä sellaisia menettelyjä, joiden avulla turvataan informaation sisällön suojaaminen ulkopuolisilta (tiedon luottamuksellisuus), tiedon muuttumattomuus (tiedon eheys) sekä tiedon käytettävyys. Tietoturvaluusuden varmistamiseksi käytetään erilaisia keinoja, joista tavallisimmat ovat henkilöstön luotettavuuden ja toimitilojen turvallisuuden varmistaminen, salassapitosäännökset ja tietojen

käytön rajoittaminen vain sovittuun sekä erilaiset tietojen käsittelyyn ja siirtoon liittyvät menettelytapavaatimukset. Tietoturvaluusvaatimukset kattavat informaation koko elinkaaren, toisin sanoen tietojen hankkimisen, muokkaamisen, käytön, luovutuksen, arkistoinnin ja hävittämisen.

Kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin asiakirjoihin sisältyy sellaisia salassa pidettäviä tietoja, joiden luvaton paljastuminen voi aiheuttaa merkittävää ja laajalle ulottuvaa vahinkoa keskeisille yleisille eduille. Tällaisten aineistojen asianmukaisesta käsittelystä on sen vuoksi pidettävä erityistä huolta. Kysymys on Suomen luotettavuudesta kansainvälisen yhteistyön osapuolena.

2. Nykyinen tilanne

2.1. Laki kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista

Lain yleinen soveltamisala

Laki kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista (588/2004) säädettiin osana ESA:n tietoturvaluusopimuksen ja Suomen ja Saksan välisen tietoturvaluusopimuksen voimaansaattamista. Laki katsottiin tarpeelliseksi muun ohella sen vuoksi, että kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanemiseksi on tarve poiketa asiakirjajulkisuuteen ja -turvaluusuteen perustuvista kansallisista järjestelyistä, jotka perustuvat pääosin viranomaisten toiminnan julkisudesta annettuun lakiin (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki.

Lakia kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista sovelletaan erityissuojattaviin tietoineistoihin. Näillä tarkoitetaan salassa pidettäviä asiakirjoja ja materiaaleja, jotka on toimitettu Suomen viranomaiselle ja johon aineiston lähettäjä on kansainvälisen, Suomea sitovan sopimuksen tai muun velvoitteen mukaisesti tehnyt turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän. Lakia voidaan siten soveltaa vain, jos kansainvälinen sopimus on saatettu Suomessa voimaan perustuslaissa säädetyllä tavalla tai jos kysymys on Suomea

muutoin sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta.

Lain soveltamisalan piiriin kuuluvia erityisluokitettavia tietoaineistoja ovat lisäksi Suomen viranomaisen tai lain soveltamisalan piiriin kuuluvan elinkeinonharjoittajan laatimat asiakirjat, joista ilmenee Suomeen toimitettuihin asiakirjoihin sisältyviä tai materiaalista saatavissa olevia tietoja. Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat niin ikään asiakirjat ja materiaalit, jotka on Suomessa tuotettu salassa pidettävän turvallisuusluokitellun tiedon perusteella.

Laissa säädettyjä turvallisuusvelvoitteita sovelletaan silloinkin, kun sopimus tai säädös, johon säännösten soveltaminen perustuu, ei enää ole voimassa (15 §). Soveltaminen jatkuu niin kauan kuin se turvallisuusluokituksen perusteena olevan yleisen edun vuoksi on tarpeen.

Lain suhde julkisuuslainsäädäntöön

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettuun lakiin sisältyy useita kansallisten asiakirjojen tietoturvallisuudesta annetuista säännöksistä poikkeavia säännöksiä. Laissa on kuitenkin yleinen viittaussäännös julkisuuslakiin. Niiltä osin kuin suomalaisten viranomaisten asiakirjoihin sisältyy muita kuin kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden piiriin kuuluvia tietoja kansainvälisestä yhteistyöstä, on sovellettava julkisuuslain ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Laissa on myös erityissäännös, joka koskee päätöksentekovaltaa siinä tilanteessa, että tietoja pyydetään julkisuuslain nojalla erityisluokitettavasta aineistosta. Julkisuuslain mukaan tiedonsaantia koskevan pyynnön voi käsitellä ja ratkaista se viranomaisen, jonka hallussa asiakirja on. Tiedonsaantipyynnö voidaan kuitenkin siirtää toisen viranomaisen ratkaistavaksi julkisuuslain 15 §:ssä säädettyissä tilanteissa.

Lain soveltaminen elinkeinonharjoittajiin

Lakia sovelletaan viranomaisten lisäksi myös elinkeinonharjoittajaan ja tämän palveluksessa olevaan silloin, kun elinkeinonharjoittaja on sopimusosapuolena turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tai osallistuu täl-

laista sopimusta edeltävään hankintakilpailuun tai toimii tällaisen elinkeinonharjoittajan alihankkijana (1 § 2 mom.).

Turvallisuusluokitellulla sopimuksilla tarkoitetaan sopimusta, jonka toisen valtion viranomaisen tai siinä kotipaikkaansa pitävä yritys taikka kansainvälinen järjestö tai toimielin aikoo tehdä tai on tehnyt kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa tarkoitettulla tavalla Suomessa kotipaikkaansa pitävän elinkeinonharjoittajan kanssa, jos tarjouskilpailuun osallistuminen tai sopimuksen toteuttaminen voi edellyttää pääsyä erityisluokitettavaan tietoaineistoon (2 § 3 k.).

Lain mukaan elinkeinonharjoittaja voi pyytää yhteisöturvallisuus selvityksen ja arvion tekemistä voidakseen osallistua toisen valtion viranomaisen tai siinä kotipaikkaansa pitävän yrityksen järjestämään tarjouskilpailuun riippumatta siitä, onko Suomi tehnyt kyseisen valtion kanssa sopimuksen, jossa on määräyksiä tietoturvallisuusvelvoitteista (1 § 3 mom.). Säännöksen tarkoituksena on turvata suomalaisten yritysten kilpailumahdollisuudet hankinnoissa silloinkin, kun hankintaan sovellettavissa olevaa kansainvälistä tietoturvaluksensopimusta ei ole.

Elinkeinonharjoittajalla ja tämän palveluksessa tai toimeksiannosta toimivalla on erityisluokitettavia tietoaineistoja koskeva salassapitovelvollisuus (6 ja 7 §). Elinkeinonharjoittajalla on myös velvollisuus kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi antaa tietoja sekä sallia viranomaisen ja kansainvälisen toimielimen tai sopimusvaltion edustajan tutustuminen turvallisuusjärjestelyihinsä ja toimitiloihinsa (16 § 2 mom., 18 § 2 mom.).

Lain täytäntöönpanoviranomaiset

Laissa on säännökset niistä viranomaisista, jotka huolehtivat kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden hoitamisesta. Kansallisena turvallisuusviranomaisena (National Security Authority, NSA) kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseen liittyvissä tehtävissä toimii lain mukaan ulkoasiainministeriö. Kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtäviin kuuluu kansainvälisten sopimusten mukaan vastata sopimuksessa tarkoitettujen asiakirjojen tietoturvallisuudessa

ta, huolehtia turvallisuusjärjestelyjen tarkastuksista sekä varmistaa se, että niistä kansallisissa viranomaisissa toimivista, joilla on pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon, on tehty turvallisuus selvitys ja että sen perusteella on varmistettu tällaisten henkilöiden luotettavuudestaan.

Puolustusministeriö, pääesikunta ja suojelupoliisi toimivat määrättyinä turvallisuusviranomaisina (Designated Security Authority, DSA). Näille viranomaisille voi kuulua muun ohella tarjous- ja hankintamenettelyihin liittyvien asiakirjojen turvallisuusluokittelu. Henkilöturvallisuuteen liittyvien turvallisuus selvitysten laadinnasta huolehtivat suojelupoliisi ja pääesikunta. Yhteisöturvallisuus selvityksen laadinta kuuluu sen sijaan kaikilta osin pääesikunnalle.

Turvallisuusviranomaisten on lain mukaan toimittava yhteistyössä kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden asianmukaisesti hoitamiseksi sekä annettava toisilleen tässä tarkoituksessa tarpeellisia tietoja sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään. Turvallisuusviranomaiset voivat sopia, että toinen turvallisuusviranomainen hoitaa tietyn tehtävän tai tehtäväkokonaisuuden toisen turvallisuusviranomaisen lukuun, jos järjestely on tarpeen tehtävien hoitamiseksi tarkoituksenmukaisesti, taloudellisesti ja joutuisasti.

Laissa on säännökset viranomaisia ja elinkeinonharjoittajaa koskevasta tiedonantovelvollisuudesta. Säännösten tarkoituksena on varmistaa, että toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset voisivat saada niille kuuluvien tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Viranomaiset voivat myös salassapitovelvollisuuden estämättä antaa kansainväliseen tietoturvallisuusvelvoitteeseen perustuvaa yhteistyötä varten salassa pidettäviä tietoja toiselle sopimuspuolelle. Viranomaisella on myös oikeus sallia kansainväliseen tietoturvallisuusvelvoitteeseen perustuva kansainvälisen järjestön, toimielimen tai sopimusvaltion edustajan tutustuminen viranomaisen toteuttamiin turvallisuusjärjestelyihin ja toimitiloihin riippumatta siitä, mitä turvallisuusjärjestelyjen salassapidosta säädetään taikka säädetään tai määrätään pääsystä tiloihin, joissa käsitellään tai säilytetään salassa pidettäviä tietoja.

Kansallisen turvallisuusviranomaisen on lain mukaan ilmoitettava kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa tarkoitetuissa tapauksissa toiselle sopimuspuolelle tietoonsa tulleesta turvallisuusluokiteltujen tietojen suojan vaarantumisesta ja tietoturvallisuutta koskevan määräyksen loukkaamisesta sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin asian selvittämiseksi samoin kuin rangaistavaan tekoon syyllistyneen syyteeseen saattamiseksi (19 §).

Tietojen salassapito ja käytön sääntely

Erytissuojattava tietoaineisto on pidettävä salassa (6 § 1 mom.). Salassapitovelvollisuus koskee myös elinkeinonharjoittajaa tämän ollessaan osapuolena turvallisuusluokittelussa sopimuksissa.

Kansainvälisissä sopimuksissa, jotka koskevat eri maiden viranomaisten välistä salassa pidettävien tietojen vaihtoa, on säännönmukaisesti määräys, joka rajoittaa annettujen tietojen käyttöä. Tämän mukaisesti erityissuojattavaa tietoaineistoa saa käyttää ja luovuttaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu, jollei se, joka on määritellyt aineiston turvallisuusluokan, ole antanut muuhun suostumustaan (6 § 2 mom.). Erytissuojattavien tietoaineistojen käyttöä koskee siten vahva käyttötarkoitussidonnaisuus.

Turvallisuusluokittelu ja -toimenpiteet

Laissa säädetään velvollisuudesta merkitä erityissuojattavaan tietoaineistoon sen turvallisuusluokka. Tietoaineistoon tehty merkintä turvallisuusluokasta osoittaa, minkälaisia toimenpiteitä on toteutettava aineistoa käsiteltäessä. Mitä korkeampaan turvallisuusluokkaan aineisto kuuluu, sitä tiukempia tietoturvallisuustoimenpiteitä edellytetään. Laissa on yleinen velvoite toteuttaa tietoaineiston käsittelyssä sen turvallisuusluokkaa koskevia käsittelymääräyksiä sekä valtuus säätää erityissuojattavan tietoaineiston käsittelyssä noudatettavista turvallisuusluokitusta vastaavista teknisistä turvallisuustoimenpiteistä valtioneuvoston asetuksella (9 §).

Turvallisuusluokiteltuja aineistoja käsiteltäessä on lain mukaan huolehdittava siitä, että tietoja säilytetään asianmukaisissa tiloissa. Myös tilojen turvallisuusvaatimuksista voi-

daan säätää asetuksella (10 §).

Lakiin kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista on kirjattu kansainvälisissä sopimuksissa yleinen vaatimus siitä, että turvallisuusluokiteltuja tietoja viranomaisissa käytettäessä noudatetaan suurta pidättyvyyttä ja että tietoihin annetaan pääsy vain niille, jotka tarvitsevat tietoja tehtäviensä hoitamisessa. Nämä henkilöt on nimettävä etukäteen, jos sopimuksessa tätä edellytetään. Sama koskee myös 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa (6 § 3 mom.).

Henkilöturvallisuus

Kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa edellytetty henkilöturvallisuutta koskeva turvallisuus selvitys tehdään siten kuin turvallisuus selvityksistä annetussa laissa (177/2002) ja sen nojalla säädetään. Siten esimerkiksi selvityksen kohteena olevan henkilön oikeudet määräytyisivät sanotun lain mukaisesti.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa on kuitenkin kaksi säännöstä, jotka ovat erityissäännöksiä suhteessa turvallisuus selvityksistä annettuun lakiin. Suppea turvallisuus selvitys on mahdollista laatia muissakin kuin turvallisuus selvityksistä annetun lain 19 §:ssä luetelluissa tapauksissa, jos se on tarpeen kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen toteuttamiseksi (11 § 1 mom.). Toinen erityissäännös koskee viranomaisten toimivaltaa. Turvallisuus selvityksen tekee pääesikunta silloin kun turvallisuus selvityksen laatiminen on tarpeen puolustushallintoa tai puolustushankintoja koskevan kansainvälisen velvoitteen toteuttamiseksi. Muissa tapauksissa henkilöön liittyvien turvallisuus selvitysten laadinnasta huolehtii suojelupoliisi (11 § 2 mom.). Säännös on turvallisuus selvityksistä annettua lakia täsmällisempi ja siinä otetaan huomioon, minkälaisesta kansainvälisestä velvoitteesta on kysymys.

Turvallisuus selvityksistä annetun lain 10 §:n 2 momentin mukaan turvallisuus selvitykseen ei saa sisällyttää selvityksen laatineen viranomaisen arviota selvityksen kohteena olevan henkilön luotettavuudesta tai sopivuudesta virkaan tai tehtävään, ellei lain 9 §:ssä tarkoitettu valtiosopimus tai muu kan-

sainvälinen velvoite tätä edellytä. Koska pääsääntönä on, että turvallisuus selvitys ei sisällä arviota henkilön luotettavuudesta, laissa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista on erikseen mainittu henkilön luotettavuuden arviointi. Tällaisen arvion tekee turvallisuus selvityksen perusteella kansallinen turvallisuusviranomainen tai, jos turvallisuusviranomaisten välillä on niin sovittu, tehtävään määrätty turvallisuusviranomainen.

Arvioinnin perusteella annetaan henkilöturvallisuutta koskeva todistus (Personal Security Clearance). Se toimitetaan tavanomaisimmin sopimuspuolen turvallisuusviranomaiselle sopimuksen osoittamalla tavalla. Laissa on myös säännökset todistuksen antamisesta henkilölle itselleen (14 §).

Yhteisöturvallisuus selvitys

Yhteisöturvallisuus selvityksellä varmistetaan elinkeinonharjoittajan toimitilojen ja käsittelykäytäntöjen asiamukaisuus sekä henkilöstön osaaminen. Elinkeinoharjoittajan luotettavuuden arvioinnilla varmistetaan erityisesti siitä, kuinka hyvin tämä pystyy huolehtimaan turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta. Yhteisöturvallisuusmenettely ja siihen perustuva arvio toteutetaan pääosin elinkeinonharjoittajalta itseltään saatujen tietojen perusteella sekä tämän toimitilojen turvallisuuden kartoituksella, ja tarvittavista toimenpiteistä huolehditaan elinkeinonharjoittajan kanssa tehtävän sopimuksen avulla. Selvityksen laatii pääesikunta. Selvitystä laadittaessa on otettava huomioon laissa yksilöidyt seikat, muun muassa se, miten estetään turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaaminen oikeudettomalta ilmitulolta, muuttamiselta ja hävittämiseltä, ja miten estetään asiaton pääsy tiloihin, joissa turvallisuusluokiteltuja tietoja käsitellään tai joissa harjoitetaan turvallisuusluokitellussa sopimuksessa tarkoitettua toimintaa.

Pääesikunta voi tehdä lain soveltamisalan piiriin kuuluvan elinkeinonharjoittajan kanssa sopimuksen, jossa elinkeinonharjoittaja sitoutuu toimenpiteisiin kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi (13 §). Sopimuksessa voidaan yksityiskohtaisemmin määritellä ne toimenpiteet, jotka elinkeinonharjoittaja toteuttaa täyttääk-

seen kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista johtuvat vaatimukset. Sopimuksessa elinkeinonharjoittaja sitoutuu myös tekemään ne mahdolliset tarkistukset toimintaansa, jotka toiminnan turvallisuuskartoituksessa on havaittu. Turvallisuusselvityksen ja mahdollisen sopimuksen jälkeen pääesikunta voi tehdä arvion elinkeinonharjoittajan luotettavuudesta ja antaa tätä koskevan turvallisuustodistuksen (Facility Security Clearance).

2.2. Turvallisuusselvityksiä koskeva lain säädäntö

Henkilöstöturvallisuuteen liittyvistä turvallisuusselvityksistä säädetään turvallisuusselvityksistä annetussa laissa. Lain tarkoituksena on turvallisuusselvitysmenettelyä käyttämällä parantaa mahdollisuuksia ennakolta estää rikokset, jotka vakavasti vahingoittaisivat keskeisiä yleisiä tai yksityisiä etuja taikka erittäin merkittävää tietoturvallisuutta.

Turvallisuusselvitys voidaan tehdä virkaan tai tehtävään hakeutuvasta, tehtävään tai koulutukseen otettavasta taikka virkaa tai tehtävää hoitavasta henkilöstä, ja se voi olla perusmuotoinen, laaja tai suppea. Turvallisuusselvitys tehdään laissa määritellyissä tapauksissa, kuten silloin, kun Suomea sitova valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite edellyttää turvallisuusselvityksen tekemistä tai sen perusteella laaditun todistuksen esittämistä.

Yksityisyyden suojan perusoikeusluonteen vuoksi turvallisuusselvitysmenettely on tarkan muotosidonnaista. Turvallisuusselvitys voidaan tehdä vain selvityksen kohteena olevan henkilön etukäteen antaman, nimenomaisen ja kirjallisen suostumuksen perusteella. Myös turvallisuusselvitysmenettelyssä käytettävät rekisterit on laissa lueteltu tyhjentävästi.

Jokaisella on oikeus saada tieto siitä, onko hänestä tehty turvallisuusselvitys tiettyä tehtävää varten. Selvityksen kohteella on myös oikeus pyynnöstä saada toimivaltaiselta viranomaiselta perusmuotoisen tai laajan turvallisuusselvityksen tiedot. Tiedonsaantioikeus ei kuitenkaan koske sellaisesta rekisteristä peräisin olevaa tietoa, johon rekisteridyllä ei ole tarkastusoikeutta.

3. Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattamalla voimaan Suomen ja Ranskan välinen turvallisuussopimus parantaa maiden välistä yhteistyötä sekä turvata suomalaisten yritysten mahdollisuudet osallistua sellaisiin kansainvälisiin sekä Suomen ja Ranskan välisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen saattaa edellyttää arkaluonteisten salassa pidettävien tietojen vaihtoa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Vaikutukset kansalaisiin

Sopimuksen voimaansaattamisen myötä Ranskasta Suomeen toimitettuihin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin ja materiaaleihin sovellettaisiin lakia kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista. Lakiin sisältyy erityissäännös, jonka mukaan toisen sopimuspuolen salassa pidettävät ja turvallisuusluokitellut asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot ovat myös Suomessa salassa pidettäviä. Säännös poikkeaa muodoltaan julkisuuslain yleistä etua koskevista salassapitosäännöksistä, joissa salassapito on useimmissa tapauksissa riippuvainen siitä, minkälaisia vaikutuksia tietojen antamisella olisi suojattavalle edulle. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukainen salassapito on näin ollen sanamuodon mukaan kattavampi kuin yleisessä julkisuuslaissa.

Suomen ja Ranskan välisessä sopimuksessa on kysymys asiakirjoista, joita toisen sopimuspuoli pitää salassa pidettävänä ja jotka se on määritellyt ja merkinnyt korkean tietoturvallisuuden tasoa edellyttäväksi. Tällaisia asiakirjoja on säännönmukaisesti pidettävä salaisina myös julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan. Merkittävimpana erona on se, että viranomaisella ei olisi kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa tarkoitettuun asiakirjaan kohdistuvaa tiedonsaantipyynnöä ratkaistessaan velvollisuutta erikseen perustella tiedon antamisesta aiheutuvaa vahinkoa. Tiedonsaantipyynnö olisi muutoin käsiteltävä julkisuuslain mukaisesti. Siten viranomaisen on varmistettava, että asiakirjaan merkitty salassuusluokka vastaa sopimuksessa sovittua. Jos

luokituksen oikeellisuudesta tai siitä, minkä asiakirjan tietojen vuoksi luokitusmerkintä on tehty, syntyy epäselvyyttä, viranomaisen on otettava yhteyttä asiakirjan laatineeseen sopimuspuoleen. Suomen ja Ranskan välillä tehdyn sopimuksen 4 artiklan 9 kappaleeseen sisältyy tätä tarkoitusta palveleva määräys luokitusta koskevien tietojen saamisesta.

Edellä olevan perusteella voidaan arvioida, että Suomen ja Ranskan välisen turvallisuus-sopimuksen voimaansaattamista koskeva h-kiehdotus ei asiallisesti vaikuta kansalaisten tiedonsaantia vähentävästi suhteessa siihen, mitä tiedonsaanti yleisen lainsäädännön mukaan on.

Henkilöturvallisuus on keskeinen tietoturvallisuuden osa-alue. Laki kansainvälisistä tietoturvalvelvoitteista edellyttää turvallisuus-selvityksistä annetun lain mukaisen menettelyn käyttämistä henkilöstön luotettavuuden varmistamisesta. Tästä syystä ehdotetun voimaansaattamislain hyväksyminen ei tarkoittaisikaan sitä, että kansalaisten yksityisyysselämän ja henkilötietojen suojaa venennettäisiin aikaisempaan verrattuna.

4.2. Vaikutukset elinkeinoelämään

Sopimus turvaa myös suomalaisen teollisuuden osallistumismahdollisuudet kansainvälisiin sekä sellaisiin ranskalaisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä turvallisuusluokiteltuihin tietoihin.

4.3. Taloudelliset vaikutukset

On vaikea arvioida, kuinka paljon sopimus parantaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja taloudellista asemaa. Selvää kuitenkin on, että sopimuksen hyväksyminen poistaa Ranskan tietoturvaluusvaatimuksista johdettavat esteet osallistua ranskalaisiin hankintoihin.

Esitykseen sisältyvän sopimuksen ja lain

hyväksymisestä ei arvioida aiheutuvan hallinnolle välittömästi uusia merkittäviä kustannuksia. Kansainväliset tietoturvaluusvelvoitteet ja niiden aiheuttamat työtehtävät ovat kuitenkin mitä ilmeisemmin kasvamassa, mikä aiheuttaa myös hallinnolle kustannuksia.

4.4. Vaikutukset hallintoon

Kansainvälistä tietoturvaluusvelvoitteista annetulla lailla kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtävät osoitettiin ulkoasiainministeriölle, joka aikaisemmin jo oli hoitanut Euroopan unioniin sekä WEU- ja NATO-yhteistyöhön liittyviä kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtäviä. Määrättyinä turvallisuusviranomaisina toimivat mainitun lain mukaan puolustusministeriö, pääesikunta ja suojelupoliisi.

Lakia säädettäessä omaksuttua ratkaisua pidetään kuitenkin väliaikaisena. Kuluvan syksyn aikana selvitetään ulkoasiainministeriön johdolla, miten kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtävien hoitaminen pysyvästi on järjestettävä. Samassa yhteydessä arvioidaan turvallisuusviranomaisten resurssit ja niiden kokonaisuudessaan.

5. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Valmisteluun on osallistunut edustajia ulkoasiainministeriöstä, puolustusministeriöstä, kauppa- ja teollisuusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, pääesikunnasta ja suojelupoliisista. Ministeriöille, suojelupoliisille ja pääesikunnalle sekä Teollisuus ja työnantajat ry:lle on varattu tilaisuus esittää näkemyksensä esitysluonnoksesta sen valmistelun aikana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. Määritelmät. Artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet.

Artiklan 1 kappaleessa on turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin määritelmä. Sopimus koskee sopimuspuolen kansallisten säännösten ja määräysten mukaisesti turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia, jota on suojattava riippumatta siitä, missä muodossa tieto ja materiaali on, miten se on välitetty, minkälaista se on luonteeltaan ja onko se jo saatavissa olevaa vai vasta valmisteilla. Sopimuksen mukainen suoja kohdistuu tietojen lisäksi materiaaleihin. Näitä ovat laitteet ja muut esineet, joita tutkimalla paljastuu tai voi paljastua salassa pidettävä seikka, kuten maanpuolustusta tai turvallisuutta vaarantava tieto.

Artiklan 2 kappale sisältää turvallisuusluokitellun sopimuksen määritelmän. Sopimus koskee sopimusta, alihankintasopimusta ja hanketta, jonka valmistelussa ja toteuttamisessa on tarpeen saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia taikka käyttää tällaista tietoa ja materiaalia. Artiklan 3 kappaleessa puolestaan on hankintasopimuksen osapuolen määritelmä. Mainitut määritelmät vastaavat kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain säännöksiä.

Sopimuksen yleisestä täytäntöönpanosta ja valvonnasta huolehtivat kansalliset turvallisuusviranomaiset, joita koskeva määritelmä on artiklan 4 kappaleessa. Näiden lisäksi sopimuksen täytäntöönpanoon osallistuvat toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset, joita koskeva määritelmä on artiklan 5 kappaleessa. Suomessa kansallisena turvallisuusviranomaisena toimii kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukaan ulkoasianministeriö, missä tehtävää hoitaa hallinnollinen alivaltiosihteeri. Muina sopimuksessa tarkoitettuina toimivaltaisina viranomaisina toimivat pääesikunta, suojelupoliisi sekä puolustusministeriö kansainvälisistä tietotur-

vallisuusvelvoitteista annetun lain 4 §:n mukaisesti.

Artiklan 6 kappaleessa on lähettävän osapuolen määritelmä, 7 kappaleessa vastaanottavan osapuolen määritelmä ja 8 kappaleessa isäntänä toimivan sopimuspuolen määritelmä. Nämä määritelmät ovat luonteeltaan teknisiä eikä niihin liity ongelmia Suomen lainsäädännön kannalta.

Artiklan 9 kappaleessa on tiedonsaantitarpeen määritelmä. Käsite on keskeinen osoitettaessa, kenelle voidaan sallia pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon. Määritelmästä johtuu, että tietoja saa antaa vain henkilöille, joilla on työtehtävistä tai tietyn toimeksiantannon suorittamisesta johtuva tarve saada tietoja turvallisuusluokitelluista tiedoista tai materiaaleista. Tämä vastaa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:n 3 momentin säännöksiä.

2 artikla. Sopimuksen soveltamisala. Artiklassa määritellään sopimuksen tarkoitus. Sopimuksen tarkoituksena on suojata Suomen ja Ranskan välillä välitetyt turvallisuusluokitellut tiedot. Suojaamista koskeva yleisvelvoite on ilmaistu sopimuksen 4 artiklan 1 kappaleessa, jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat suojaamaan toisen sopimuspuolen toimittaman turvallisuusluokittelun aineiston samalla tasolla kuin mitä ne suojaavat vastaavaan turvallisuusluokkaan luokitellun kansallisen tietoaineiston.

Sopimuksen 2 artiklassa määritellään ne toiminnot, joihin liittyvien tietojen vaihtoon sopimusta sovelletaan. Näitä ovat tietojenvaihto sopimuspuolten välisessä yhteistyössä sekä turvallisuusluokiteltujen sopimusten yhteydessä.

Sopimusta sovelletaan siten sellaisten turvallisuusluokiteltujen tietojen välittämiseen, jotka koskevat kansainvälisiä asioita taikka maanpuolustus-, turvallisuus-, poliisi- tai teollisuusasioita. On huomattava, että sopimusta ei sovelleta mihin tahansa mainittuihin asioihin liittyviin tietoihin, vaan ainoastaan niihin, jotka toisessa sopimusvaltiossa on luokiteltu erityisiin turvallisuus-

luokkiin. Kysymys on siten arkaluonteisista ja kansallista etua vaarantavista aineistoista.

Sopimusta ei sovelleta ainoastaan viranomaisten välisiin suhteisiin. Sitä sovelletaan myös sellaisten sopimusten yhteydessä, joissa sopimuksen osapuolena on yksityinen yhteisö, jos sopimuksen toteuttamisessa tai jos esimerkiksi tarjouksen tekemisen yhteydessä on tarpeen saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia.

3 artikla. Kansalliset turvallisuusviranomaiset. Artiklassa määritellään kummankin sopimusvaltion kansallinen turvallisuusviranomainen sekä määrätään sopimuspuolille velvollisuus antaa turvallisuusviranomaisia koskevia tietoja toisilleen.

4 artikla. Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin vastavuoroinen suojaaminen. Artikla sisältää keskeiset vastavuoroista suojaamista koskevat velvoitteet. Artiklan 1 kappale sisältää sopimuksen keskeisimmän periaatteen, jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat suorittamaan kaikki asianmukaiset toimenpiteet suojatakseen sopimuksen mukaisesti välitetyn, saadun tai tuotetun tiedon ja materiaalin. Tiedoille annetaan samantasoinen suoja kuin vastaavaan kansalliseen turvallisuusluokkaan luokitetuille tiedoille. Turvallisuusluokkien vastaavuus määritellään 5 artiklassa.

Artiklan 2 kappale koskee henkilöturvallisuutta. Sen mukaan turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia voi saada vain henkilö, jonka luotettavuudesta on asianmukaisen henkilöturvallisuus selvityksen perusteella annettu todistus ja jolla on tiedonsaantitarve.

Kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen edellyttämä henkilöiden luotettavuuden varmistaminen toteutetaan Suomessa turvallisuus selvityksistä annetun lain sekä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 11 §:n mukaisesti. Henkilöturvallisuus selvityksen laatii pääesikunta silloin, kun kysymys on puolustushallintoon liittyvästä asiasta, muutoin suojelupoliisi.

Artiklan mukaan luotettavuus selvitystä ei välttämättä tarvita silloin, kun kysymys on ainoastaan pääsystä sellaisiin tiloihin, joissa on sopimuksessa tarkoitettua turvallisuusluokiteltua tietoa. Pääsy tällaisiin tiloihin voidaan sallia, jos kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen turvallisuusvi-

ranomainen on antanut siihen luvan.

Artiklan 3 kappaleessa on määräykset sopimuspuolten viranomaisten yhteistyöstä henkilöturvallisuuden varmistamisessa. Velvoitteen täyttämiseksi tarpeellisesta suomalaisen viranomaisen tietojenanto-oikeudesta säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 17 §:ssä.

Artiklan 4 kappaleessa todetaan toisen sopimuspuolen velvollisuus säilyttää tiedon ja materiaalin turvallisuusluokitus. Luokitus voidaan kuitenkin alentaa lähettävän osapuolen suostumuksella.

Artiklan 5 kappaleessa on määräykset sopimuspuolen valvontavelvollisuudesta. Sopimuspuolet valvovat kansallisten turvallisuusluokiteltujen tietojen ja materiaalien suoja koskevien kansallisten säännösten ja määräysten noudattamista erityisesti suorittamalla vierailuja ja tarkastuksia sopimuksen täytäntöönpanon kannalta merkityksellisiin toimitiloihin.

Vastaanottavan sopimuspuolen on 6 kappaleen mukaan tehtävä lähettävältä sopimuspuolelta saamaansa aineistoon vastaava kansallinen turvallisuusluokitusmerkintä. Merkitsemisvelvollisuudesta säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 8 §:ssä.

Artiklan 7 ja 8 kappale koskevat ilmoitusvelvollisuuksia. Artiklan 7 kappale velvoittaa ilmoittamaan toiselle sopimuspuolelle sellaista kansallisten säännösten ja määräysten muutoksista, jotka vaikuttavat sopimuksen alaan kuuluvien aineistojen suojaan. Artiklan 8 kappale puolestaan velvoittaa lähettävän osapuolen ilmoittamaan vastaanottajalle välitetyn turvallisuusluokitettujen aineiston turvallisuusluokituksen muutoksista.

Artiklan 9 kappaleessa todetaan vastaanottavan osapuolen turvallisuusviranomaisilla olevan oikeus pyytää turvallisuusluokituksen muutosta tai sen poistamista. Kappale on tärkeä silloin, kun suomalaiselta viranomaiselta pyydetään tietoja turvallisuusluokitellusta asiakirjasta. Viranomaisen on julkisuuslain 17 §:n säännösten mukaan katsottava, ettei tiedonsaantia rajoiteta enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeen. Jos pyydetyn asiakirjan turvallisuusluokitukselle ei näyttäisi esimerkiksi ajan kulumisen vuoksi enää olevan perusteita, viranomaisen olisi otettava

yhteys ranskalaiseen turvallisuusviranomaiseen luokituksen tarkistamiseksi.

5 artikla. Kansallisen turvallisuusmerkinän tekeminen turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin sekä luokituksen vastavuus. Artiklassa määritellään, miten Suomen ja Ranskan turvallisuusluokat vastaavat toisiansa. Varsinaisia turvallisuusluokkia on kolme, minkä lisäksi sopimuksessa on yhtä asiakirjaluokkaa koskeva huomautus.

Korkein, ankarimpia tietoturvaluustoitmenpiteitä vaativa luokka on ”erittäin salainen” (TRES DEFENSE). Ranskankielisen turvallisuusluokan ilmaisussa sana ”defense” ei tässä yhteydessä viittaa maanpuolustuksen edun suojaamiseen, vaan yleisesti tietojen suojaamiseen.

Suomessa luokkaan ”erittäin salainen” luetaan kuuluviksi tiedot, joiden luvaton ilmitulo voi aiheuttaa erittäin suurta vahinkoa maanpuolustukselle, turvallisuudelle, kansainvälisille suhteille tai muille yleisille eduille. Suomen kansainvälisiä suhteita suojaavat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdat, maanpuolustusta momentin 10 kohta ja turvallisuutta momentin 5, 8 ja 9 kohdat. Muita määritelmässä tarkoitettuja yleisiä etuja voivat olla esimerkiksi valtionjohdon ja valtiovieraiden sekä tietojärjestelmien turvallisuusjärjestelyjen suojaaminen (24 § 1 mom. 7 kohta) sekä kansantalouden toimivuus (24 § 1 mom. 11 ja 12 kohta).

Toiseksi korkein turvallisuusluokka on ”salainen” (SECRET DEFENSE). Tähän kuuluvat Suomessa tiedot, joiden luvaton ilmitulo voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa maanpuolustukselle, turvallisuudelle, kansainvälisille suhteille tai muille yleisille eduille.

Kolmanneksi korkein turvallisuusluokka on ”luottamuksellinen” (CONFIDENTIEL DEFENSE), jolla tarkoitetaan Suomessa tietoja, joiden luvaton ilmitulo voi aiheuttaa vahinkoa maanpuolustukselle, turvallisuudelle, kansainvälisille suhteille tai muille yleisille eduille.

Neljänteen Suomen puolella noudatettavaan asiakirjaluokkaan (”käyttö rajoitettu”) kuuluvat tiedot, joiden luvaton ilmitulo voi aiheuttaa haittaa yleisille eduille tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä. Ranskan puolella tällaiset tiedot merkitään yleensä merkinnällä ”DIFFUSION RESTREINTE”,

mutta käytössä on muitakin merkintöjä.

Artiklan 2 kappaleessa veloitetaan sopimuspuolet toimittamaan toisilleen kaikki tarpeelliset tiedot turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamisen liittyvistä kansallisista säännöksistä, määräyksistä ja menettelytavoista. Sopimuspuolten on myös edistettävä turvallisuusviranomaisten välistä yhteydenpitoa.

6 artikla. Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin käyttö. Artiklassa on määräykset turvallisuusluokitellun tiedon salapidosta, luovuttamisrajoituksista sekä vastaanottavan osapuolen turvallisuusviranomaisten tehtävistä turvallisuusluokiteltujen sopimusten yhteydessä.

Kappaleessa 1 on kielto luovuttaa turvallisuusluokiteltuja tietoja kolmannelle valtiolle, kansainväliselle järjestölle tai kolmannen valtion oikeushenkilölle taikka kolmannen valtion kansalaiselle ilman lähettävän osapuolen turvallisuusviranomaisen suostumusta.

Kansainvälisistä tietoturvaluusveloitteista annetun lain 6 §:ssä on salassapitovelvollisuutta koskeva erityissäännös, jonka mukaan kansainvälisen tietoturvaluussovimuksen mukaisesti turvallisuusluokiteltu tieto on pidettävä salassa.

Kappaleen 2 mukaan turvallisuusluokiteltua tietoa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten se on annettu, ilman lähettävän osapuolen turvallisuusviranomaisen suostumusta. Veloitetta vastaava säännös on kansainvälisistä tietoturvaluusveloitteista annetun lain 6 §:n 2 momentissa.

Artiklan 3 kappaleessa on luettelo toimivaltaisten turvallisuusviranomaisten tehtävistä, jotka on suoritettava ennen kuin lähetävältä osapuolelta vastaanotettu turvallisuusluokiteltu aineisto välitetään hankintasopimuksen osapuolelle.

Kappaleen a kohdan mukaan turvallisuusviranomaisen on varmistuttava siitä, että hankintasopimuksen osapuoli pystyy omasta ja toimitilojensa puolesta tarjoamaan turvallisuusluokitellulle tiedolle ja materiaalille asianmukaisen suojan. Suomessa veloitteen toteuttamiseen liittyvät säännökset ovat kansainvälisistä tietoturvaluusveloitteista annetun lain 10–13 §:ssä.

Kappaleen b kohdassa on tarkempi määräys hankintasopimuksen osapuolen toimitilojen turvallisuuden varmistamisesta. Toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen on annettava todistus tilojen turvallisuudesta. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 12 §:ssä on säännökset yhteisöturvallisuusselvityksestä ja 13 §:ssä säännökset hankintaosapuolen antamasta sitoumuksesta turvallisuustoimenpiteiden suorittamisesta. Kansallinen sääntely vastaa sopimusvelvoitteen vaatimuksia.

Toimivaltaisten turvallisuusviranomaisten tehtäviin kuuluu kohdan c mukaan antaa asianmukaisen henkilöturvallisuusselvityksen perustella todistus niiden henkilöiden luotettavuudesta, joilla on työtehtäviensä vuoksi tarve saada turvallisuusluokiteltua tietoa tai materiaalia. Todistuksen antamista koskevat säännökset ovat kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 11 §:ssä sekä turvallisuusselvityksistä annetussa laissa.

Kappaleen d kohdassa edellytetään toimivaltaisten turvallisuusviranomaisten pitävän huolta siitä, että kaikille niille henkilöille, jotka saavat turvallisuusluokiteltua aineistoa, on annettu tieto kansallisten säännösten ja määräysten mukaisista velvollisuuksistaan.

Kappaleen e kohdassa puolestaan on velvoite tehdä turvallisuustarkastuksia valvontavelvoitteen piiriin kuuluvissa toimitiloissa.

7 artikla. Kääntäminen, kopiointi ja hävittäminen. Artikla sisältää määräykset siitä, miten eri turvallisuusluokkiin kuuluvia aineistoja saa kääntää, kopioida ja hävittää.

Artiklan 1 kappale sisältää kiellon kahteen ylimpään turvallisuusluokkaan kuuluvan tiedon ja materiaalin kääntämisestä ja kopioinnista ilman aineiston lähettäneen osapuolen turvallisuusviranomaisen siihen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta. Kansalliset säännökset velvoitteen toteuttamisesta voidaan tarvittaessa säätää kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 9 §:n nojalla.

Artiklan 2 kappale koskee turvallisuusluokkaan SECRET DEFENSE / SALAINEN tai turvallisuusluokkaan CONFIDENTIEL DEFENSE / LUOTTAMUKSELLINEN kuuluvan aineiston hävittämistä. Hävittäminen on toteutettava kansalliset säännökset ja mää-

räykset huomion ottaen.

Turvallisuusluokkaan TRES SECRET DEFENSE/ERITTÄIN SALAINEN kuuluva tietoa ja materiaalia ei kappaleen 3 mukaan hävitetä, vaan ne palautetaan lähettävälle osapuolelle 10 artiklan 1 kappaleen mukaisesti sekä kansalliset säännökset ja määräykset huomioon ottaen, kun niitä ei enää pidetä tarpeellisena taikka niihin liittyvä voimassaoloaika on kulunut umpeen. Viittauksella kansalliseen lainsäädäntöön tarkoitetaan niitä tilanteita, joissa aineisto on arkistolainsäädännön vuoksi säilytettävä.

8 artikla. Vierailut. Artikla sisältää määräykset niistä menettelytavoista, joita noudatetaan järjestettäessä sopimuspuolen edustajille tilaisuus tutustua toisen sopimuspuolen tietoturvallisuutta koskevien tehtävien hoitoon. Sopimukseen kuuluu sen olennaisena osana liite, jossa on tarkemmat määräykset vierailun tiedoista, jotka on sisällytettävä vierailupyyntöön sopimuksessa määritellyissä tilanteissa. Vierailujen toteuttamiseen liittyvät säännökset ovat kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä.

9 artikla. Turvallisuusluokitellut sopimukset. Artikla sisältää määräykset niitä tilanteita varten, joissa toinen sopimuspuoli tekee taikka antaa oman lainkäyttövaltansa piiriin kuuluvalla turvallisuusluokitellun hankintasopimuksen osapuolelle luvan tehdä sopimuksen toisen sopimuspuolen lainkäyttövalan piiriin kuuluvan hankintasopimuksen osapuolen kanssa. Turvallisuusluokitellulla sopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jossa sopimuksen osapuoli, esimerkiksi yritys, voi päästä turvallisuusluokiteltuun tietoon.

Artiklan 1 kappaleen mukaan ennen turvallisuusluokitellun sopimuksen tekemistä sopimuspuolen on saatava toisen sopimuspuolen turvallisuusviranomaiselta kirjallinen todistus siitä, että ehdotettu hankintasopimuksen osapuoli täyttää asianmukaisen luotettavuustason ja että tämä on ryhtynyt asianmukaisiin toimiin turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamiseksi.

Turvallisuusluokiteltuja sopimuksia koskevat kansalliset säännökset sisältyvät kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 1 § 2 momenttiin, 2 §:n 2 kohtaan, 7 §:ään sekä 12 ja 13 §:ään.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään sopi-

muspuolten pitävän huolta siitä, että turvallisuusluokiteltuun sopimukseen sisällytetään turvallisuusvaatimuksiin liittyvät ehdot sekä turvallisuusluokitussohje. Velvoitetta vastaavat säännökset ovat kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 13 §:ssä.

Kappaleessa 3 sen sopimuspuolen toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset, jonka alueella työ tehdään, velvoitettaisiin huolehtimaan siitä, että turvallisuusluokiteltuja sopimuksia toteutettaessa sovelletaan ja ylläpidetään vastaavantasoisista tietoturvallisuuden tasoa kuin mitä sovelletaan kysymyksen dlessä niiden omista turvallisuusluokitelluista sopimuksista.

Artiklan 4 kappaleen mukaan hankintasopimuksen osapuoli ei saisi tehdä turvallisuusluokiteltua sopimusta alihankkijan kanssa ennen kuin sen toimivaltainen turvallisuusviranomainen on antanut siihen luvan. Alihankkijoihin sovelletaan samoja turvallisuusvaatimuksia kuin hankintasopimuksen tehneeseen osapuoleen.

Artiklan 5 kappaleessa edellytetään, että lähettävän osapuolen toimivaltainen turvallisuusviranomainen ilmoittaa kaikista turvallisuusluokitelluista sopimuksista vastaanottavan osapuolen toimivaltaisille turvallisuusviranomaisille ennen kuin turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia vaihdetaan. Ilmoituksessa on mainittava sopimuksen yhteydessä käsiteltävän tiedon ja materiaalin korkein turvallisuusluokka.

10 artikla. Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin välittäminen sopimuspuolten kesken. Artiklassa on yksityiskohtaiset määräykset niistä menettelyistä, joita on noudatettava siirrettäessä luokiteltuja tietoja. Tietojensiirtomenetelmät riippuvat siitä, mikä tiedon turvallisuusluokka on.

11 artikla. Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamista koskevien säännösten ja määräysten rikkominen. Artiklassa velvoitetaan ryhtymään toimenpiteisiin seurausten rajoittamiseksi ja vastaavien tapauksien estämiseksi sekä ilmoittamaan toiselle sopimuspuolelle, jos sopimuspuolten kesken välitetyn tai tällaisen tiedon perusteella toteutun turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suoja on loukattu artiklassa kuvatuin tavoin.

Riippumatta siitä, mistä rikkomus on joh-

tunut, sopimuspuolet tiedottaisivat toisilleen viipymättä tapahtuneesta ja ne voisivat pyynnöstä avustaa toisiaan.

Artiklan tarkoittamien velvoitteiden täytntöön panemiseksi tarpeelliset säännökset sisältävät kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 19 §:ään.

12 artikla. Kustannukset. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuksen soveltamisesta ei aiheutuisi erityisiä kustannuksia.

Artiklan 2 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli vastaa itse omien talousarviota koskevien säännöstensä rajoissa kaikista mahdollisista tämän sopimuksen soveltamisesta aiheutuneista kustannuksistaan.

13 artikla. Riitojen ratkaisu. Artiklan mukaan kaikki sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvät sopimuspuolten väliset riidat ratkaistaisiin yksinomaan sopimuspuolten välisissä neuvotteluissa.

14 artikla. Loppumääräykset. Artiklassa on sopimuksen voimaantuloa, muuttamista, irtisanomista ja tallettamista koskevat määräykset.

Sopimus korvaisi ja kumoaisi Suomen tasavallan hallituksen ja Ranskan tasavallan hallituksen välillä Helsingissä 18 päivänä heinäkuuta 1990 tehdyn aseistukseen liittyvän turvallisuusluokitellun tiedon vaihtoa koskevan turvallisuussopimuksen. Kaikki edellä mainitun turvallisuussopimuksen mukaisesti ennen tämän sopimuksen voimaantuloa välitetty turvallisuusluokiteltu tieto ja materiaali suojattaisiin uuden sopimuksen määräysten mukaisesti.

2. Lakiehdotuksen perustelut

Suomen perustuslain 95 §:ssä edellytetään, että kansainvälisen veloitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtiosisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislailla. Tällaiset määräykset tulee saattaa voimaan lailla myös silloin, kun veloitteen johdosta ei ole tarpeen tarkistaa kansallisen lainsäädännön aineellista sisältöä. Koska Suomen ja Ranskan välisen turvallisuussopimuksen velvoitteiden toteuttamiseksi ei aineellista lainsäädäntöä ole tarpeen muuttaa, esitys sisältää vain ehdotuksen blankettilaiksi.

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n säännöksellä saatettaisiin voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Lain voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3. Voimaantulo

Suomen ja Ranskan välisen sopimuksen 14 artiklan 2 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle siitä, että sopimuksen voimaansaattamiseksi tarpeelliset perustuslaissa vaaditut toimenpiteet on saatettu päätökseen. Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä jälkimmäisen ilmoituksen vastaanottamisesta.

Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus sekä käsittelyjärjestys

4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksessä tarkoitettusta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainväli-

sen veloitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (ks. esim. PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Edellä mainituilla perusteilla esitykseen sisältyvässä sopimuksessa on lukuisia eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä sopimusmääräyksiä. Sopimuksen 1 artiklassa määritellään, mitä tarkoitetaan turvallisuusluokitellulla tiedolla ja turvallisuusluokitelluilla sopimuksilla. Sopimuksen 2 artiklassa määritellään puolestaan sopimuksen soveltamisala. Koska nämä sopimusmääräykset vaikuttavat joko suoraan tai välillisesti sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten tulkintaan ja soveltamiseen, ne edellyttävät eduskunnan hyväksymistä (PeVL 6/2001 vp).

Sopimuksen 3 artiklassa määritellään Suomen kansalliseksi turvallisuusviranomaiseksi ulkoasiainministeriö. Sopimusmääräys vastaa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 4 §:n 1 momenttia.

Sopimuksen 4 artiklan 1 ja 2 kappale koskevat sopimuksen soveltamisalan piiriin kuuluvan turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Vaadittavat toimenpiteet sisältävät tällaisen tiedon välittämiseen ja käyttämiseen sekä pääsyyn kohdistuvia rajoituksia. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisten asiakirjan julkisuutta voidaan rajoittaa vain välttämättömistä syistä lailla. Sopimusmääräyksiä vastaavia velvoitteita koskevat säännökset sisältyvät kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 3 lukuun.

Sopimuksen 4 artiklan 6 kappaleessa asetetaan vastaanottavalle osapuolelle velvollisuus tehdä sille välitettyyn turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin vastaava kansallista turvallisuusluokkaa ilmaisevalla merkintä. Yleisesti sovellettavat säännökset salassapito- ja luokitusmerkinnästä on säädetty julkisuuslain 25 §:ssä. Suomea sitovan kansainväliseen tietoturvallisuusopimukseen täytäntöönpanoon liittyvän merkinnän tekemisestä on säännökset kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 8 §:ssä.

Sopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan vastaanottavan osapuolen on pääsäännön mukaan pidettävä turvallisuusluokiteltu tieto tai materiaali salassa. Artiklan 2 kohdassa puolestaan on ilmaistu turvallisuusluokiteltua tietoa koskeva käyttörajoitus. Sopimuksen 7 artiklassa on määräykset turvallisuusluokitellun tiedon tai materiaalin kääntämisestä, kopiointia ja hävittämistä koskevista seikoista. Kaikista edellä mainittuja sopimusmääräyksiä koskevista velvoitteista on säännökset kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 3 luvussa.

Sopimuksen 8 artiklassa on määräykset vierailuista. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä on vastaavat säännökset sopimusmääräyksen täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista.

Sopimuksen 11 artiklassa edellytetään, että lähettävälle osapuolelle ilmoitetaan välittömästi, jos turvallisuusluokitellun tiedon tai materiaalin suojaaja on rikottu taikka tällaiseen tietoon ja materiaaliin on kohdistunut muu artiklassa mainittu loukkaus. Vastaanottavan osapuolen on lisäksi tutkittava turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamista koskevien säännösten rikkominen sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin vastaavanlaisten rikkomusten ennalta ehkäisemiseksi. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 19 §:ssä säädetään kansallisen turvallisuusviranomaiselle kuuluvista velvoitteista sopimusmääräyksissä tarkoitetuissa tilanteissa.

4.2. Käsittelyjärjestys

Käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä sopimusmääräyksiä sisältyy sopimuksen 6 artiklaan, joka asettaa rajoituksia turvallisuusluokitellun tiedon tai materiaalin julki-

suudelle. Sopimusmääräys on merkityksellinen perustuslain 12 §:n 2 momentin suojaaman, julkisuusperiaatteelle rakentuvan tiedonsaantioikeuden kannalta. Tätä tiedonsaantioikeutta saa rajoittaa vain lailla ja vain välttämättömistä syistä. Tällaisena välttämättömänä syynä voidaan pitää sen turvaamista, että Suomi ja suomalaiset yritykset voivat osallistua sellaisiin kansainvälisiin sekä Suomen ja Ranskan kahdenkeskisiin toimintoihin ja hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää arkaluonteisen salassa pidettävien tietojen vaihtoa. Salassapitoa koskeva erityissäännös on otettu kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:ään.

Suomen ja Ranskan välillä turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin vaihtamisesta ja molemminpuolisesta suojaamisesta tehdyn sopimukseen ei voida katsoa sisältyvän sellaisia määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa ja 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Hallituksen näkemyksen mukaan sopimus voitaisiin näin ollen hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen lainsäädännön alaan kuuluvien sopimusmääräysten voimaansaattamiseksi tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2004 Suomen tasavallan ja Ranskan tasavallan välillä turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn yleisen turvallisuussopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Ranskan kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn yleisen turvallisuussopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2004 Suomen tasavallan ja Ranskan tasavallan välillä turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn yleisen turvallisuussopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat laki-

na voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA RANSKAN TASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ TURVALLISUUSLUOKITELLUN TIEDON VAIHTAMISESTA JA VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA TEHTY YLEINEN TURVALLISUUSSOPIMUS

Suomen tasavallan hallitus ja Ranskan tasavallan hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka haluavat varmistaa välillään vaihdettavan turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin vastavuoroisen suojan,

ovat tehneet seuraavan sopimuksen:

1 artikla

Määritelmät

1.1 ”Turvallisuusluokitellulla tiedolla ja materiaalilla” tarkoitetaan sopimuspuolen kansallisten säännösten ja määräysten mukaisesti turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia, jota on suojattava kaikenlaisia siihen kohdistuvia rikkomuksia, hävittämistä, anastusta, oikeudetonta tiedonsaantia ja muun tyyppistä loukkausta, oikeudetonta kopiointia, julkituloa ja katoamista tai sen vaaraa vastaan riippumatta siitä, missä muodossa tieto ja materiaali on, miten se on välitetty, minkälaista se on luonteeltaan ja onko se jo saatavissa olevaa vai vasta valmistetta.

1.2 ”Turvallisuusluokitellulla sopimuksella” tarkoitetaan sopimusta, alihankintasopimusta tai hanketta, jonka valmistelussa ja toteuttamisessa on tarpeen saada turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia taikka käyttää tällaista tietoa ja materiaalia.

1.3 ”Hankintasopimuksen osapuolella” tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on oikeus neuvotella ja tehdä turvallisuusluokiteltu sopimus.

1.4 ”Kansallisella turvallisuusviranomaisella” tarkoitetaan viranomaista, jolla on yleinen vastuu tämän sopimuksen täytän-

töönpanosta ja sen noudattamisen valvonnasta.

1.5 ”Toimivaltaisella turvallisuusviranomaisella” tarkoitetaan nimettyä turvallisuusviranomaista tai muuta toimielintä, joka on sopimuspuolen kansallisten säännösten ja määräysten nojalla toimivaltainen ja joka on vastuussa tämän sopimuksen täytäntöönpanosta.

1.6 ”Lähetävällä osapuolella” tarkoitetaan sopimuspuolta sekä sopimuspuolen kansallisten säännösten ja määräysten alaista julkista tai yksityistä yhteisöä, jolta turvallisuusluokiteltu tieto ja materiaali on peräisin.

1.7 ”Vastaanottavalla osapuolella” tarkoitetaan sopimuspuolta sekä sopimuspuolen kansallisten säännösten ja määräysten alaista julkista tai yksityistä yhteisöä, jolle turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia välitetään.

1.8 ”Isäntänä toimivalla sopimuspuolella” tarkoitetaan sopimuspuolta, jonka alueella vierailu tapahtuu.

1.9 ”Tiedonsaantitarpeella” tarkoitetaan työtehtävistä tai tietyn toimeksiannon suorittamisesta johtuvaa tarvetta saada tietoja turvallisuusluokitellusta tiedosta ja materiaalista.

2 artikla

Sopimuksen soveltamisala

Tämän sopimuksen tarkoituksena on suojata turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia, joka on välitetty toiselle sopimuspuolelle kansainvälisissä asioissa tai puolustus-, turvallisuus-, poliisi- tai teollisuusasioissa taik-

ka sellaisten turvallisuusluokiteltujen sopimusten yhteydessä, jotka on tehty sopimuspuolten yksityisten tai julkisten yhteisöjen välillä.

3 artikla

Kansalliset turvallisuusviranomaiset

Sopimuspuolten kansalliset turvallisuusviranomaiset ovat:

Ranskan tasavallassa:
Secrétariat général de la défense nationale
(S.G.D.N.)
51, bd de Latour-Maubourg
75007 PARIS 07 SP

Suomen tasavallassa:
Ulkoasiainministeriö
Hallinnollinen alivaltiosihteeri
käyntiosoite: Laivastokatu 22,
00160 Helsinki
postiosoite: PL 176, 00161 Helsinki

Sopimuspuolet lähettävät toisilleen tiedon kaikista mahdollisista kansallista turvallisuusviranomaista koskevista muutoksista samoin kuin tiedot toimivaltaisista turvallisuusviranomaisistaan diplomaattisella nootilla.

4 artikla

Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin vastavuoroinen suojaaminen

4.1 Sopimuspuolet ryhtyvät kansallisten säännöstensä ja määräystensä mukaisesti kaikkiin asianmukaisiin toimiin tämän sopimuksen mukaisesti välitetyn, saadun tai tuotetun turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamiseksi. Sopimuspuolten on annettava välitetylle, saadulle tai tuotetulle turvallisuusluokitellulle tiedolle ja materiaalille samantasoinen suoja, jonka ne antavat 5 artiklassa määritellyllä tavalla vastaavaan turvallisuusluokkaan kuuluvalla omalla tiedolle ja materiaalilleen.

4.2 Turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia voi saada vain henkilö, jonka luotetta-

vuudesta on asianmukaisen henkilöturvallisuusselvityksen perusteella annettu todistus ja jolla on tiedonsaantitarve. Tällaista luotettavuuden varmistamista ei välttämättä edellytetä silloin, kun on kysymys ainoastaan pääsystä sellaisiin toimitiloihin, joissa on turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia. Pääsy tällaisiin tiloihin voidaan sallia, jos kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen turvallisuusviranomainen on antanut siihen luvan.

4.3 Tilanteessa, jossa toisen sopimuspuolen alueella oleskelleen tai edelleen oleskelevan henkilön luotettavuus on varmistettava, sopimuspuolten kansalliset turvallisuusviranomaiset avustavat toisiaan kansallisten säännöstensä ja määräystensä mukaisesti.

4.4 Vastaanottava osapuoli ei saa alentaa tai poistaa lähettävältä osapuolelta vastaanottamansa turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin turvallisuusluokitusta ilman lähettävän osapuolen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

4.5 Tämän sopimuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi sopimuspuolet valvovat, että turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamiseen liittyviä kansallisia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan erityisesti suorittamalla vierailuja ja tarkastuksia toimistoihin, virastoihin ja muihin toimivaltansa piiriin kuuluviin toimitiloihin.

4.6 Vastaanottava osapuoli tekee lähettävältä osapuolelta saamaansa turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin 5 artiklan mukaisen, vastaavaa kansallista turvallisuusluokkaa ilmaisevan merkinnän.

4.7 Sopimuspuolet ilmoittavat viipymättä toisilleen kaikista sellaisista kansallisten säännöstensä ja määräystensä muutoksista, jotka vaikuttavat tämän sopimuksen nojalla vaihdettavan tai tuotettavan turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaan.

4.8 Lähettävä osapuoli ilmoittaa vastaanottavalle osapuolelle aikaisemmin välitetyn turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin turvallisuusluokitukseen tehdyistä muutoksista.

4.9 Vastaanottavan osapuolen kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen turvallisuusviranomainen voivat pyytää lähettävän osapuolen kansallista turvallisuusviranomaista tai toimivaltaista turvallisuusvi-

ranomaista muuttamaan tietyn turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin turvallisuusluokitusta tai peruuttamaan sen joko kokonaan tai erikseen määritellyiltä osin.

5 artikla

Kansallisen turvallisuusmerkinnän tekeminen turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin sekä luokituksen vastaavuus

5.1 Sopimuspuolet suojaavat tämän sopimuksen nojalla vaihdettua tai tuotettua turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia sekä pitävät alla olevan taulukon mukaisia turvallisuusluokituksia toisiaan vastaavina:

RANSKA

TRES SECRET DEFENSE
SECRET DEFENSE
CONFIDENTIEL DEFENSE
(Ks. alla oleva huomautus)

SUOMI

ERITTÄIN SALAINEN
SALAINEN
LUOTTAMUKSELLINEN
KÄYTTÖ RAJOITETTU

Huomautus: Ranskalainen sopimuspuoli käsittelee ja suojaaa tietoa ja materiaalia, johon suomalainen sopimuspuoli on tehnyt ”KÄYTTÖ RAJOITETTU” merkinnän, noudattaen niitä voimassa olevia kansallisia säännöksiään ja määräyksiään, jotka koskevat suojattua, mutta ei turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia, johon on tehty merkintä ”DIFFUSION RESTREINTE” tai sitä vastaava merkintä.

Suomalainen sopimuspuoli käsittelee ja suojaaa ranskalaisen osapuolen välittämää tietoa ja materiaalia, jota ei ole turvallisuusluokiteltu, mutta johon on tehty merkintä ”DIFFUSION RESTREINTE” tai sitä vastaava merkintä, noudattaen niitä voimassa olevia kansallisia säännöksiään ja määräyksiään, jotka koskevat tietoa ja materiaalia, johon on tehty merkintä ”KÄYTTÖ RAJOITETTU”.

5.2 Sopimuspuolet toimittavat toisilleen toisiaan vastaavien turvallisuustasojen ylläpitämiseksi ja toisen osapuolen pyynnöstä kaikki tarpeelliset turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamisen varmistamiseen liittyvät kansallisia säännöksiä ja määräyksiä sekä menettelytapoja koskevat yksityiskohtaiset tiedot. Sopimuspuolet edistävät kummankin maan kansallisen turvallisuusviranomaisen sekä kummankin maan toimivaltaisten turvallisuusviranomaisten välistä yhteydenpitoa.

6 artikla

Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin käyttö

6.1 Vastaanottava osapuoli ei saa paljastaa turvallisuusluokiteltua tietoa tai materiaalia kolmannelle valtiolle, kansainväliselle järjestölle tai kolmannen valtion oikeushenkilölle taikka kolmannen valtion kansalaiselle ilman lähettävän osapuolen kansallisen turvallisuusviranomaisen tai toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

6.2 Turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten se alunperin annettiin, ilman lähettävän osapuolen kansallisen turvallisuusviranomaisen tai toimivaltaisten turvallisuusviranomaisten etukäteen antamaa kirjallista suostumusta.

6.3 Ennen kuin lähettävältä osapuolelta vastaanotettua turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia välitetään hankintasopimuksen osapuolelle, vastaanottavan osapuolen toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset

a) varmistuvat siitä, että hankintasopimuksen osapuoli pystyy omasta ja toimitilojensa puolesta tarjoamaan turvallisuusluokitellulle tiedolle ja materiaalille asianmukaisen suojan;

b) antavat asianmukaisen todistuksen hankintasopimuksen osapuolen toimitilojen turvallisuuden varmistamisesta;

c) antavat asianmukaisen henkilöturvallisuusselvityksen perusteella todistuksen niiden henkilöiden luotettavuudesta, joilla on tiedonsaantitarve;

d) varmistuvat siitä, että kaikille niille hen-

kilöille, jotka saavat turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia, on annettu tieto voimassa olevien kansallisten säännösten ja määräysten mukaisista velvollisuuksistaan;

e) suorittavat turvallisuustarkastuksia valvontavelvoitteen piiriin kuuluvissa toimitiloissa.

7 artikla

Kääntäminen, kopiointi ja hävittäminen

7.1 Turvallisuusluokkiin TRES SECRET DEFENSE/ERITTÄIN SALAINEN ja SECRET DEFENSE/SALAINEN kuuluvan tiedon ja materiaalin kääntäminen tai kopiointi on sallittua edellyttäen, että lähettävän osapuolen kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen turvallisuusviranomainen on antanut siihen etukäteen kirjallisen suostumuksensa.

7.2 Sen estämiseksi, että tieto ja materiaali voitaisiin osaksikaan palauttaa käytettävissä olevaksi, turvallisuusluokkaan SECRET DEFENSE / SALAINEN tai turvallisuusluokkaan CONFIDENTIEL DEFENSE /LUOTTAMUKSELLINEN kuuluva tieto ja materiaali hävitetään kansalliset säännökset ja määräykset huomioon ottaen, kun niitä ei enää pidetä tarpeellisina tai kun niihin liittyvä voimassaoloaika on kulunut umpeen.

7.3 Turvallisuusluokkaan TRES SECRET DEFENSE / ERITTÄIN SALAINEN kuuluvaa tietoa ja materiaalia ei hävitetä. Ne palautetaan lähettävälle osapuolelle 10 artiklan 1 kappaleen mukaisesti sekä kansalliset säännökset ja määräykset huomioon ottaen, kun niitä ei enää pidetä tarpeellisena taikka niihin liittyvä voimassaoloaika on kulunut umpeen.

8 artikla

Vierailut

8.1 a) Sellainen vierailu sopimuspuolen toimitiloihin, joissa toisen sopimuspuolen edustaja voi tutustua turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin, taikka vierailu toimitiloihin, joissa tällaiseen tietoon ja materiaaliin on mahdollista päästä käsiksi, sallitaan edellyttäen, että isäntänä toimivan

sopimuspuolen kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen turvallisuusviranomainen on antanut siihen etukäteen kirjallisen luvan.

b) Sopimuspuolen toimitiloihin tehtävä vierailu, jonka yhteydessä kolmannen valtion kansalainen voi tutustua sopimuspuolten välillä vaihdettuun tai tuotettuun turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin, taikka vierailu toimitiloihin, joissa tällaiseen tietoon ja materiaaliin on mahdollista päästä käsiksi, sallitaan edellyttäen, että kummankin sopimuspuolen kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen turvallisuusviranomaisen on antanut siihen etukäteen kirjallisen luvan.

8.2 Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen vierailut sallitaan edellyttäen, että vierailuja tekevän henkilön luotettavuudesta on asianmukaisen henkilöturvallisuusselvityksen perusteella annettu todistus ja että hänellä on tiedonsaantitarve.

8.3 Jos vierailulla on tarpeellista saada tutustua turvallisuusluokkaan TRES SECRET DEFENSE/ERITTÄIN SALAINEN kuuluvaan tietoon ja materiaaliin, vierailupyynnö toimitetaan isäntänä toimivan sopimuspuolen kansalliselle turvallisuusviranomaiselle diplomaattikanavia käyttäen. Jos vierailulla on tarpeellista saada tutustua alempaan turvallisuusluokkaan kuuluvaan turvallisuusluokiteltuun tietoon ja materiaaliin, vierailupyynnöä koskeva asia käsitellään suoraan kummankin sopimuspuolen kansallisen turvallisuusviranomaisen taikka sopimuspuolten toimivaltaitten turvallisuusviranomaisten kesken. Vierailupyynnö tulee tehdä vähintään kolme (3) viikkoa ennen vierailun suunniteltua alkamisajankohtaa. Vierailupyynnön tulee sisältää tämän sopimuksen liitteessä mainitut tiedot.

8.4 Sopimuspuolet voivat pyytää vierailulupaa enintään kahdentoista (12) kuukauden ajaksi. Jos on todennäköistä, ettei tiettyä vierailua tulla tekemään luvassa määritellyn ajan kuluessa taikka jos on tarpeen pidentää luvassa määritellyä aikaa, vierailua pyytänyt sopimuspuoli voi pyytää uutta lupaa vierailulle. Uusi pyynnö tulee kuitenkin tällöin tehdä vähintään kolme (3) viikkoa ennen luvassa määritellyn ajan päättymistä.

8.5 Vierailevat henkilöt noudattavat isän-

tänä toimivan sopimuspuolen turvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita.

8.6 Sopimuspuolet voivat laatia sopimuspuolten kansallisten turvallisuusviranomaisien taikka sopimuspuolten toimivaltaisten turvallisuusviranomaisien keskenään sopimien ehtojen mukaisesti listan henkilöistä, joilla on oikeus tehdä useampiakin vierailuja yksittäisen projektin, ohjelman tai sopimuksen puitteissa. Tällaiset listat ovat voimassa kaksitoista (12) kuukautta, mutta niiden voimassaoloa voidaan sopimuspuolten kansallisten turvallisuusviranomaisien tai toimivaltaisten turvallisuusviranomaisien sopimuksella jatkaa korkeintaan kaksitoista (12) kuukautta kerrallaan.

8.7 Tämän artiklan 6 kappaleessa mainituista listoista sovitaan ja ne laaditaan isäntänä toimivan sopimuspuolen kansallisten säännösten ja määräysten mukaisesti. Sen jälkeen, kun tällainen lista on laadittu, yksittäisen vierailun ehdoista voidaan sopia suoraan sen laitoksen kanssa, johon vierailu on tarkoitus tehdä.

9 artikla

Turvallisuusluokitellut sopimukset

9.1 Ennen kuin sopimuspuoli tekee turvallisuusluokitellun sopimuksen toisen sopimuspuolen lainkäyttövallan piiriin kuuluvan hankintasopimuksen osapuolen kanssa taikka antaa oman lainkäyttövaltansa piiriin kuuluvalla hankintasopimuksen osapuolelle luvan tehdä turvallisuusluokitellun sopimuksen toisen sopimuspuolen alueella, sen on saatava toisen sopimuspuolen kansalliselta turvallisuusviranomaiselta tai toimivaltaiselta turvallisuusviranomaiselta kirjallinen todistus siitä, että ehdotettu hankintasopimuksen osapuoli täyttää asianmukaisen luotettavuustason ja että tämä on ryhtynyt asianmukaisiin toimiin turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamiseksi.

9.2 Kaikkiin turvallisuusluokiteltuihin sopimuksiin sisällytetään turvallisuusvaatimuksiin liittyvät ehdot sekä turvallisuusluokitusohje. Näiden turvallisuusvaatimusten tulee olla lähetettävän osapuolen toimivaltaisten turvallisuusviranomaisien antamien ohjeiden mukaisia.

9.3 Sen sopimuspuolen toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset, jonka alueella työ suoritetaan, ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että turvallisuusluokiteltuja sopimuksia toteutettaessa sovelletaan ja ylläpidetään vastaavantasoisista tietoturvallisuuden tasoa kuin mitä sovelletaan kysymyksen ollessa niiden omista turvallisuusluokitelluista sopimuksista.

9.4 Hankintasopimuksen osapuoli ei saa tehdä turvallisuusluokiteltua sopimusta alihankkijan kanssa ennen kuin sen toimivaltainen turvallisuusviranomainen on antanut siihen luvan. Alihankkijoihin sovelletaan samoja turvallisuusvaatimuksia kuin hankintasopimuksen tehneeseen osapuoleen.

9.5 Lähetettävän osapuolen toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset ilmoittavat kaikista turvallisuusluokitelluista sopimuksista vastaanottavan osapuolen toimivaltaisille turvallisuusviranomaisille ennen kuin turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia vaihdetaan. Ilmoituksessa on mainittava sopimuksen yhteydessä käsiteltävän tiedon ja materiaalin korkein turvallisuusluokka.

10 artikla

Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin välittäminen sopimuspuolten kesken

10.1 Turvallisuusluokkaan TRES SECRET DEFENSE/ERITTÄIN SALAINEN kuuluva tietoa ja materiaalia välitetään ainoastaan virallisten hallitusten välisten kanavien kautta ja lähetettävän osapuolen kansallisten säännösten ja määräysten mukaisesti.

10.2 Turvallisuusluokkiin SECRET DEFENSE/SALAINEN ja CONFIDENTIEL DEFENSE/LUOTTAMUKSELLINEN kuuluva tietoa ja materiaalia välitetään sopimuspuolten kesken lähetettävän osapuolen säännösten ja määräysten mukaisesti. Tällaisen tiedon välittämisessä käytetään pääsäännön mukaan virallisia hallitusten välisiä kanavia, mutta kiireellisissä tapauksissa voidaan käyttää muitakin kanavia, jos kummin sopimuspuolen kansallinen turvallisuusviranomainen tai toimivaltainen viranomainen sen hyväksyy.

10.3 Kaiken tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitettujen tietojen ja materiaalin väli-

tyksen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

a) asiakirjan ja materiaalin viejän luotettavuudesta on asianmukaisen henkilöturvallisuusselvityksen perusteella annettu todistus;

b) lähetävä osapuoli ylläpitää rekisteriä välitetyistä turvallisuusluokitellusta tiedosta ja materiaalista sekä toimittaa vastaanottavan osapuolen pyynnöstä tälle otteen kyseisestä rekisteristä;

c) turvallisuusluokiteltu tieto ja materiaali paketoidaan ja sinetöidään asianmukaisesti;

d) turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin vastaanottaminen vahvistetaan kirjallisesti.

10.4 Kun kysymys on suuresta määrästä välitettävää turvallisuusluokiteltua tietoa ja materiaalia, menettelytavoista sovitaan sopimuspuolten kansallisten turvallisuusviranomaisten tai toimivaltaisten turvallisuusviranomaisten kesken tapauskohtaisesti.

10.5 Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin siirtäminen sähköisesti toteutetaan kaikilta osin salatussa muodossa käyttäen kummankin sopimuspuolen kansallisen turvallisuusviranomaisen tai toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen yhdessä hyväksymiä salakirjoitusmenetelmiä ja -laitteita.

11 artikla

Turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suojaamista koskevien säännösten ja määräysten rikkominen

11.1 Jos sopimuspuolten kesken välitetyn tai sen perusteella tuotetun turvallisuusluokitellun tiedon ja materiaalin suoja on rikottu taikka tällaista tietoa ja materiaalia on hävitetty, anastettu taikka jos siihen on annettu oikeudettomasti pääsy tai sitä on muulla tavoin loukattu taikka kopioitu luvattomasti, julkaistu tai jos sen on todettu tai oletetaan kadonneen, vastaanottava osapuoli suorittaa tutkinnan ja ryhtyy kansallisia säännöksiään ja määräyksiään noudattaen kaikkiin mahdollisiin asianmukaisiin toimenpiteisiin seurauksien rajoittamiseksi ja vastaavien tapausten estämiseksi. Vastaanottava osapuoli ilmoittaa lähetävälle osapuolelle turvallisuusrikkomukseen liittyvistä tosiseikoista heti, kun se on mahdollista, samoin kuin niistä toimenpi-

teistä, joihin se on ryhtynyt, sekä tällaisten toimenpiteiden tuloksista.

11.2 Riippumatta siitä, mistä rikkomus on johtunut, sopimuspuolet tiedottavat toisilleen viipymättä tapahtuneesta ja ne voivat pyynnöstä avustaa toisiaan.

12 artikla

Kustannukset

12.1 Tämän sopimuksen soveltamisesta ei aiheudu erityisiä kustannuksia.

12.2 Kumpikin sopimuspuoli vastaa oimien talousarviota koskevien säännöstensä rajoissa kaikista mahdollisista tämän sopimuksen soveltamisesta aiheutuneista kustannuksistaan.

13 artikla

Riitojen ratkaisu

Kaikki tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvät sopimuspuolten väliset riidat ratkaistaan yksinomaan sopimuspuolten välisissä neuvotteluissa.

14 artikla

Loppumääräykset

14.1 Tämä sopimus korvaa ja kumooa Suomen tasavallan hallituksen ja Ranskan tasavallan hallituksen välillä Helsingissä 18 päivänä heinäkuuta 1990 tehdyn aseistukseen liittyvän turvallisuusluokitellun tiedon vaihtoa koskevan turvallisuussopimuksen. Kaikki edellä mainitun turvallisuussopimuksen mukaisesti ennen tämän sopimuksen voimaantuloa välitetty turvallisuusluokiteltu tieto ja materiaali suojataan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

14.2 Tämän sopimuksen liite on sen olennainen osa. Kumpikin sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle siitä, että sopimuksen voimaansaattamiseksi tarpeelliset perustuslaissa vaaditut toimenpiteet on saatettu päätökseen. Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä

jälkimmäisen ilmoituksen vastaanottamisesta. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

14.3 Tätä sopimusta voidaan muuttaa milloin tahansa molempien sopimuspuolten suostumuksella. Muutokset on tehtävä kirjallisesti ja ne tulevat voimaan 14 artiklan 2 kappaleessa määrättyllä tavalla.

14.4 Kumpi sopimuspuoli tahansa voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla siitä toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti diplomaattikanavia käyttäen noudattaen kuuden (6) kuukauden irtisanomisaikaa. Jos sopimus irtisanotaan, sopimuspuolet varmistavat, että

tämän sopimuksen perusteella välitetty tai tuotettu turvallisuusluokiteltu tieto ja materiaali suojataan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

Minkä vakuudeksi sopimuspuolten asianmukaisesti valtuuttamat edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2004 kahtena suomen- ja ranskankielisenä kappaleena molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia.

Suomen tasavallan hallituksen
puolesta

Ranskan tasavallan hallituksen
puolesta

Seppo Kääriäinen

Michèle Alliot-Marie

LIITE

Kaikissa 8 artiklassa tarkoitetuissa vierailupyynnöissä on mainittava seuraavat tiedot:

- a) vierailijan etu- ja sukunimi, syntymäaika ja -paikka sekä kansallisuus ja passin numero;
- b) vierailijan virka- tai tehtävänimike sekä toimenkuva samoin kuin sen viraston tai laitoksen nimi, jonka palveluksessa vierailija on;
- c) vierailijan luotettavuustaso, joka osoitetaan vierailua pyytäneen sopimuspuolen henkilö-
turvallisuukselvityksen perusteella antamalla todistuksella;
- d) vierailun ehdotettu ajankohta ja pituus;
- e) vierailun tarkoitus sekä tieto käsiteltäviksi aiotuista asioista ja vierailun kohteena olevan
turvallisuukseluokitellun tiedon ja materiaalin turvallisuukseluokituksen asteesta;
- f) vierailun kohteena olevat toimitilat;
- g) vierailijan vastaanottavien henkilöiden etu- ja sukunimet, mikäli mahdollista;
- h) päiväys sekä kansallisen turvallisuuksuviranomaisen tai toimivaltaisen turvallisuuksuviran-
omaisen allekirjoitus ja virallinen leima.